

Handschrift in beweging!

Suggesties voor lesbrief bovenbouw en VO1-2 over “Handschrift in beweging!”

Zullen we daar eens bij stilstaan?

1. Wat is er met handschrift/schrijven aan de hand?

Het lijkt of tegenwoordig alles ‘in beweging’ is. Zo ook ‘handschrift’, dat vorig jaar trouwens officieel tot ‘cultureel erfgoed’ is verklaard en bijgeschreven in de lijst Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland !

Deze vraag kan een pittige discussie uitlokken om het motto van de komende “Dag & Week van het Handschrift” op gang te brengen. Laat de leerlingen hun eigen ideeën (en die van hun ouders?) maar vrijuit spuien. En vergeet niet ook je eigen ‘ervaringen’ naar voren te brengen!

2. Enige informatie over wat er bij het schrijven met de hand fysiek zoal gebeurt met hoofd, hart, handen

We staan er nooit bij stil, laat staan dat we ons erover verbazen. Maar wat is ‘schrijven’ een ongelofelijk wonder! Je kunt met je leerlingen een brainstormgesprek houden vanuit de vraag: Wat gebeurt er allemaal als je gaat schrijven?

Om eens wat te noemen: je hebt pen en papier nodig, een tafel en stoel, bepaalde zithouding, bepaalde pengreep, bedenken wat je gaat schrijven, letters en woorden kennen, spelling en grammatica (zinsverloop) weten, hand aansturen via je hersens, bladzij regelmatig indelen, er gevoelens bij hebben, overlezen/nakijken wat je geschreven hebt.

Het kan niet anders dan dat dit samen bedenken – en op bord noteren – van een woordspin rond schrijven tot verwondering en bewondering zal leiden. En dat, terwijl je van binnen en van buiten in beweging’ bent!

3. Een zelfgekozen woord laten ‘lopen’ en raden

Denk aan korte, liefst toepasselijke woorden, zoals pen, gum, stift. Bij voorkeur in de aula, gymzaal of buiten. Ook hierbij zal de uitvoering kenmerkend zijn voor de betreffende vormgever m/v!

4. Het bekende pangram met zowel de ene als de andere hand schrijven

Laat het pangram ‘The quick brown fox jumps over the lazy dog’ (naar keuze op al dan niet gelinieerd papier) – eerst met de ‘goede’ hand, daarna met de andere hand schrijven. Laat kiezen uit enige pangrammen op het bord, zie: <https://www.startpagina.nl/v/kunst.../kortste-nederlandse-zin-letters-alfabet/>; of laat een toepasselijke bedenken.

In het nagesprek staat de vraag centraal: “Wat merkte je aan het schrijven met de ene en met de andere hand?”

5. In de loop van de geschiedenis zit er ‘beweging’ in het handschrift

Bij de vraag “Hoezo?” zullen de bevestigende reacties niet lang op zich laten wachten. Bij-

voorbeeld het is veel schuiner, aan elkaar geschreven, veel lussen en krullen, voor ons onleesbaar!

Dit kan een goed moment zijn om iets over de symboliek van een andere schrijfstijl te zeggen (of, liever, te laten aanvoelen). Zo roept rechtop en blokschrift eerder 'afstandelijk', lopend schrift eerder 'meegaand' op. En het is niet toevallig, dat het eerste rond 1920/30 opkwam (moderne zakelijkheid), het laatste in de tijd daarvóór.

Een aardige vervolgvraag kan zijn: Hoe is de moderne schrijfstijl en wat voel je daarbij?

6. In de loop van jouw eigen leven zit ook 'beweging' in je handschrift

Nu komen we dicht bij onszelf. Het is best interessant om daar eens even afstand van te nemen. In een open gesprek zal het hier gaan om de persoonlijke ervaringen van de leerlingen. Hoe hebben zij leren schrijven – weten ze nog hoe dit werd geschreven en er uitzag? Proberen nog een keer een zin zo te schrijven? Welke veranderingen hebben zij in de jaren daarna opgemerkt? (bijvoorbeeld van verbonden naar gemengd los-vast, begin- of eindhalen weg gelaten, soms hoofdletter binnen een woord). De slotvraag kan praktisch inzicht opleveren: Wat is het nut (efficiëntie) van al die veranderingen in de schrijfstijl?

7. Breng meer 'beweging' in het pangram

Laat de leerlingen nu een andere pangram kiezen, of er zelf of per tweetal eentje bedenken. Dit wordt twee keer op geschreven, beide keren op ongelinieerd papier. De eerste keer in de gewone schrijfstijl. Bij de tweede keer is de vraag om er 'beweging' in te brengen. Ga daarna samen na waar dat dynamische veroorzaakt is.

8. Wat schrijven van binnen met je doet

Dit is een creatieve uitdaging voor de leerlingen! De vraag is om in een korte tekst, gedichtje, limerick (zie internet), of rapnummertje te vertellen wat schrijven van binnen met je doet, anders gezegd wat je erbij voelt. Wat zal de 'verslaggeving', liefst in de kring gezeten, divers en boeiend zijn!

9. Samen een pantoum schrijven

Het kernpunt vormt vanzelfsprekend het motto van de komende Dag/Week van het Handschrift: *Handschrift in beweging!*"

Op internet is de opbouw van dit min of meer meditatieve gedicht van 20 regels te vinden:

<https://connectandinspireblog.wordpress.com/2015/12/19/schrijven-van-een-pantoum/>

Daarna is het natuurlijk aardig om er een 'beweeglijke' randversiering bij te laten creëren.

Gaat het te ver om alle pantoums te vergaren en een bundeltje voor elke leerling te kopiëren?

10. Zal er nog 'beweging' zitten in toekomstig schrijven?

Er zijn al diverse mogelijkheden op de markt, waarbij met een digitale pen op een tablet wordt geschreven; het geschrevene wordt erna omgezet in drukletterschrift – klaar om supersnel te worden verzonden! Wat kan dit betekenen voor ons motto 'Handschrift en beweging!'?

DS/20.12.19

Deskundige: actiegroep
Vankeens in Nood vergelijkt
zappels met peren.
pagina 18

Schrijven als rustpunt in hectische tijd

Alina de Boer
De moderne levenswijze: drukke, digitale, de
leuk en een paar schrijfblokken. Schrijf leren schrij-
ven met een in dit digitale tijdperk! Besluit, zeg de-
cent kanalschrijfblokken, ja, wel. In Nederland
op deze Internationale Dag van het Handschrift.

Tijd is een ellips, met
meer tekens en letters. We
lezen op de kansschool, al-
ternatief op dezelfde manier
schrijven. Daar is een reden
voor, het onderwijs blijft
normaal, dat betekent: nu
al schrijft letters leren.